No. 71. 1843.

BREDASCHE COURANT

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

NIEUWS-BLAD.

DINGSDAG 13 JUNIJ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 10den Junij.

Het koopvaardijschip *Josephine* II, Donderdag van Rio Janeiro te Havre aangekomen, heeft de tijding aangebragt dat Z. K. H. de Prins *van Joinville*, voorzien van 's konings bewilliging, de hand gevraagd heeft van H. K. H. de Prinses *Françoise Caroline* van Bragança, zuster van den keizer van Brazilie, welke hem verleend was geworden. Het huwelijk zou den 1sten Mei te Rio Janeiro gesloten worden, en het jeugdig echtpaar zich den 10den op het fregat *Belle Poule* inschepen om regtstreeks naar Frankrijk te stevenen, alwaar het in het begin der volgende maand gewacht wordt.

De Prinses *Françoise Caroline* van Bragança is de derde dochter van keizer don *Pedro I*, zuster van den keizer don *Pedro II* en van H. M. de koningin van Portugal. Zij is den 2den Augustus 1824 geboren en dus bijna 19 jaren oud.

— Volgens berigten uit Lissabon van den 2den Junij was de hertog *August* van Saxen-Coburg met zijne echtgenoote de prinses *Clementine* den 30sten Mei aldaar aangekomen, zijnde te Corunna ontscheept en hebbende eene moeijelijke reis van daar naar Lissabon gehad.

— Door de afgevaardigden is eergisteren aangenomen eene conceptwet, strekkende, om het paleis Bourbon, waar die vergadering hare zittingen houdt, en dat, althans voor een gedeelte, nog niet aan den Staat behoort, voor denzelven aan te koopen. Gemeld paleis is, met de palatenschap van den ouden hertog, aan 's Konings vierden zoon, den hertog *van Aumale*, ten deel gevallen. Door de commissie, welke de conceptwet onderzocht heeft, is voorgesteld, ter voldoening van den koopprijs, den Prins, die den Staat wegens bosschen in den omtrek van Clermont, de som van 5,529,199 fr. 98 c. schuldig is, wanneer hij ongeveer een half millioen van deze som betaalt, voor het overige quitantie te geven.

Het ministeriële Ochtendblad juicht den uitslag der stemming hoogelijk toe, en beschouwt dezelve als eene nederlaag voor de oppositie, welke zich nog al sterk tegen het ontwerp verklaard had, noemende hetzelve eene geldverspilling.

Gisteren is bij de kamer beraadslaagd over eene crediet-aanvrage van 6 millioen franken voor onze etablissementen in Australië.

— De legitimistische bladen en die der linker zijde zijn gevuld met bijzonderheid van het feestmaal te Maçon ter eere van den heer *Lamartine* gegeven, en juichen hoogelijk toe de aldaar door dezen gehoudene rede.

— De tijdingen uit Madrid gaan tot den 3den Junij. Op die dagteekening was de stad volkomen rustig. Alhoewel er eene algemeene gisting in de provincien heerschte, hadden er toch geen ernstige bewegingen plaats gehad dan te Malaga, te Grenada en te Almeria. Te Grenada schijnt dezelve het meest van belang te zijn. Volgens de jongste tijdingen van den 30sten Mei was de stad toenmaals in de magt der insurgenten, welke eene commissie van bestuur hadden georganiseerd. De generaal *Santa-Cruz*, die genoodzaakt geweest was verscheidene proclamatien te teekenen, had weten te ontkomen en was naar Jaën gevlugt, alwaar hij aan den regent geschreven had, om zijn gedrag te regtvaardigen. Naar het schijnt heeft hij eerst vrijwillig aan de beweging deelgenomen, doch is daarna, beducht voor de gevolgen, terug geweken.

— Te Almeria hebben de troepen stilzwijgend de volksbeweging aangezien. De voorloopige commissie heeft een programma uitgevaardigd, waarbij zij het regentschap van *Espartero* erkent tot den 10den October 1844, en terzelfder tijd de herstelling van het ministerie *Lopez* vraagt.

De tijdingen van het voornaamste punt, namelijk Katalonie, houden dat de opstand er geen groote vorderingen maakt. De gedeputeerden *Prim* en *Milans* organiseren de beweging in verscheidene steden: te Reuss, te Tarragona, te Walls; maar de hoofdplaats der provincie, het groote brandpunt van den opstand, is tot heden rustig gebleven; de autoriteiten schijnen er alle noodige maatregelen genomen te hebben om de beweging te bedwingen.

De officiele Madridsche courant van den 3den houdt slechts eenige korte bulletins over den toestand der bedreigde provincien. Eene vrij aanzienlijke troepenmagt was naar Estramadura vertrokken.

De bijzondere berigten uit de spaansche hoofdstad geven de hoop te kennen, dat de opgestane plaatsen weldra de wapens zullen hebben neergelegd. De minister van binnenlandsche zaken, *Gomez de la Serna*, vroeger meermalen politieke chef, hield zich met grooten ijver, bezig maatregelen te beramen om overal de rust te herstellen. In 't bijzonder wilde het gouvernement zich ook toeleggen om deszelfs voornaamste tegenstanders bij de nieuwe verkiezingen te weren.

— Ter beurze van heden (10 Junij) waren genoteerd: 5 pCt. 121,20; 3 pCt. 80; Nap. r. 105,90; Spanje 28⅝; Rom. L. 105½.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 9den Junij.

Het dagblad van Aken meldt, dat Z. M. de Graaf *van Nassau* voornemens is, om in den loop van dezen zomer eenigen tijd door te brengen op het in de nabijheid dier stad gelegene landgoed van deszelfs gemalin, en dat H. M. de Koningin der Nederlanden te Aken verwacht wordt, om aldaar de baden te gebruiken, terwijl Z. M. de Koning omstreeks denzelfden tijd zich in Limburg zou ophouden.

— Een Duitsch dagblad, hetwelk geacht wordt [illegible] mededeelingen van hooger hand te ontvangen, bevat het volgend artikel:

» De Duitsche bondsvlag, gelijk die ontworpen is, zal geel, zwart en rood zijn; met het ijzeren kruis in het midden, en daarboven de Rijks-adelaar die in den eenen klaauw een zwaard en in den anderen eenen bundel met pijlen houdt. In der daad, men zou moeijelijk een meer gepast zinnebeeld voor de nieuwe Duitsche scheepvaarts-acte kunnen bedenken. De dubbele arend, het ijzeren kruis en de bundel pijlen stellen voor: het oude Keizerrijk, den bevrijdingsoorlog en de onwankelbare eenheid der Duitsche stammen. Op deze roemrijke herinneringen en gedenkwaardige daadzaken berust ook het palladium van de Duitsche scheepsvaart en den Duitschen handel. Het buitenland, dat tot dus verre geneigd was om de tolvereeniging als den twistappel der Duitsche eenheid te beschouwen, omdat men daarin steeds het denkbeeld eener suprematie van Pruissen wilde herkennen, zal thans den *geest* van het tolverbond leeren kennen. Het is voorzeker van hoog belang, dat hetzelve eene algemeene vereeniging worde; maar de staten, welke reeds daaraan deel nemen, ontveinzen zich geenszins, dat het voor eenige anderen onmogelijk is, om zich reeds nu dadelijk daaraan aan te sluiten. Bijaldien nu Pruissen de bedoeling had, om door middel van het tolverbond bijzondere staatkundige oogmerken te bereiken, dan zou het zich voorzeker tegen eene vereeniging verzetten, die in staatkundig [illegible] het werk van Pruissen (het tolverbond) is [illegible] alle Duitsche Staten zal omvatten en ten aanzien van het buitenland nog veel krachtiger zal werken, dan het tarief. Maar Pruissen is overtuigd van het belang eener Duitsche scheepvaarts-acte voor den Duitschen handel, en dit is voor die mogendheid reden genoeg om zich met het door de Hanzesteden geopperde en door Oostenrijk krachtig ondersteund plan opregtelijk te vereenigen. Haren steun zal de Duitsche scheepvaart altijd in de twee groote mogendheden moeten zoeken, en in deze heeft Oostenrijk te grooter gewigt, omdat het reeds in het bezit eener oorlogs-marine is; indien nu Pruissen, in weerwil daarvan en niettegenstaande het alleen aan de tolvereeniging tot middelpunt verstrekt, op dusdanige wijze handelt, dan is zulks een duidelijk bewijs van deszelfs voornemen, om onlangs in de Pruissische Staats-*Courant* gegeven verklaringen, omtrent de staatkunde van Pruissen waarachtig in praktijk te brengen. Mogten nu ook de Staten, die zich aan het tolverbond nog niet hebben aangesloten, het gegeven voorbeeld volgen en vooral bij de behartiging [illegible]

langen niet geheel en al het algemeene nationale belang uit het oog verliezen.”

— In den ochtend van den 2den dezer is een der hoeken van den toren der Marienkerk te Koningsbergen van boven tot beneden gescheurd en ingestort. Geen mensch is daarbij getroffen geworden en de nabijgelegene gebouwen zijn slechts weinig beschadigd. Het nog staande gedeelte van den toren, omstreeks drie vierden van denzelven [illegible], dreigde, volgens de laatste berigten, mede te zullen instorten, weshalve de bewoners van de nabijgelegene huizen deze ontruimd hadden. — Het bovenste gedeelte van den toren was in het vorige jaar vernieuwd geworden, maar sedert eenigen tijd had men in het oude muurwerk belangrijke scheuren en afwijkingen waargenomen, en men zou nu eerstdaags tot het bevestigen en versterken van dit zwakke gedeelte van den toren, door middel van ankers, zijn overgegaan.

— Uit de berigten van Triest en Venetie zien wij, dat de koop[illegible] twee schepen naar China zullen zenden, om directe handelsbetrekkingen met dat rijk aan te knoopen, zoodat de Oostenrijksche vlag weldra in de Chinesche havens zal wapperen. Oostenrijk kan deze onderneming eer dan andere duitsche Staten wagen, omdat zij hare koopvaarders des noods door oorlogsschepen kan laten begeleiden, en, bij vijandelijkheden van de zijde der Chinezen, zich kan doen gelden.

De stedelijke regering van Weenen heeft, met bewilliging des Keizers, het eereburgerregt aan den baron *Salomon von Rothschild* geschonken, als een blijk van erkentelijkheid voor de vele en gewigtige diensten van denzelven jegens de monarchij en in het bijzonder jegens de hoofdstad. Bij de mededeeling hiervan, gewaagt het Oostenrijksche regeringsblad van de steeds door den heer *von Rothschild* betoonde bereidvaardigheid, om grootsche ondernemingen in den Staat te bevorderen en bij groote rampen hulp te verleenen, en tevens van de veelvuldige weldaden, die hij in het verborgene aan de armen bewijst.

— Z. M. de Koning van Sardinië is den 23, van zijne reis naar het eiland Sardinië, te Genua teruggekeerd, en zou aldaar eenige dagen vertoeven. — Men verhaalde te Genua, dat er tusschen de Sardinische regering en het kanton Geneve onderhandelingen geopend zijn, tot het aanleggen van een spoorweg van Geneve naar Chambery, waardoor de gemeenschap tusschen Zwitserland en de Middellandsche zee veel gemakkelijker zou worden gemaakt.

ENGELAND.

LONDEN, den 10den Junij.

Den 9den Junij is bij beide de huizen van het parlement eene boodschap van de Koningin ingekomen, inhoudende, dat Hare Maj. hare toestemming gegeven heeft tot het voorgenomen huwelijk van de prinses *Augusta van Cambridge* met den erfgroothertog *van Mecklenburg Strelitz*, en dat de Koningin van het parlement eene geldelijke voorziening ten behoeve der Prinses verwacht. De heer *Hume* heeft dien zelfden dag in het lagerhuis aangekondigd, dat hij [illegible] een voorstel zal doen, om het pensioen van 21,000 pond st., hetwelk aan den tegenwoordigen Koning van Hanover als hertog van Cumberland is toegelegd, in te trekken. De [illegible] op een oogenblik, dat de Koning zich in Engeland bevindt, hoogst ongepast gekeurd.

Te Londen was den 10den de algemeene aandacht zeer gespannen op het gebeurde met zekeren *Samuel Mayer*, een ambtenaar der belastingen te Gloucester. Deze Ambtenaar heeft aan den Minister van binnenlandsche zaken, Sir *James Graham*, een brief geschreven, waarbij hij aanbiedt, om *Daniel O'Connell* van kant te helpen. De regering heeft hem dadelijk doen vatten en gevankelijk naar Londen doen brengen, waar hij wegens misdrijf vervolgd wordt. *Mayer*, die anders een geschikt burger schijnt te zijn, heeft zich over zijnen misdadigen stap verontschuldigd, door de opgewondenheid van het oogenblik en van eenen maaltijd, dien hij had bijgewoond. Hij geeft voor, dat de brief bij vergissing is weggezonden, daar hij reeds kort na het schrijven het verkeerde daarvan had ingezien.

De Chartisten, onder *O'Connor*, hebben te Manchester weder eene vereeniging gebonden, ten voordeele van de verbreking der Unie met Ierland.

Sir *Ch. Bagot*, laatstelijk gouverneur-generaal van Canada (in den tijd Britsch gezant in de Nederlanden), is den 19den Mei te [illegible] overleden.

— Men heeft tijdingen uit de Vereenigde Staten van den 25sten Mei. De heer *Webster* is als minister afgetreden. Het schijnt, dat die aftreding niet gunstig is voor de regeling van een handelstraktaat met Engeland, dat de heer *Webster* op eene zeer uitgebreide schaal had willen sluiten.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gec. 95⅝ ; Ned. 2½ pCt. 55¼ ; 5 pCt. 100½ ; Mexico 28¾ ; Portugal 41½ ; Spanje 20⅝ ; Columbia 23½.

BELGIE.

BRUSSEL, den 11den Junij.

De koning en koningin worden in den loop dezer week uit het Luxemburgsche te Brussel terugverwacht.

De koning en koningin hebben den 3den hunnen plegtigen intogt te Bouillon, de hoofdstad van Belgisch-Luxemburg, gedaan, en zijn aldaar met veel geestdrift ontvangen. Bij zijn vertrek op den volgenden dag, heeft Z. M. beloofd, in de maand November aanstaande derwaarts te zullen wederkeeren.

Den 6den hebben HH. MM. hunnen intogt te Arlon gedaan, welke stad zij den 8sten zouden verlaten, om zich naar Bastogne en St. Hubert te begeven.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 12den Junij.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Zaturdag, heeft de voorzitter kennis gegeven, dat door de afdeelingen tot rapporteurs benoemd zijn: voor het ontwerp van wet tot tijdelijke voorziening in 's Rijks behoeften, de heeren: *Verwey Mejan*, *van den Bosch*, *van Akerlaken*, *van Rechteren* en *van Rijckevorsel*, en voor het ontwerp tot wijziging der instructie voor de Algemeene Rekenkamer, de heeren: *van Panhuys*, *van den Bosch*, *van Akerlaken*, *Hooft* en *van Rappard*.

Zijn ingekomen twee verzoekschriften als: het eene uit Arnhem, Zutphen en Deventer, houdende bezwaren tegen de belasting op de zeep. — Verzending aan de commissie.

De commissie tot de verzoekschriften doet verslag:

I. Bij monde van den heer *Scheers van Harencarspel*: 1°. op een adres van *E. Byl*, oud molenmaker te Leerdam, wegens een waterwerktuig. — Orde van den dag; 2°. op een adres van verveeners uit Drenthe. — Nederlegging ter griffie.

II. Bij monde van den heer *van Panhuys*: op een adres van *L. J. J. Serrurier* en anderen, uitmakende den raad van administratie der Hollandsche IJzeren Spoorweg-maatschappij, gevestigd te Amsterdam, waarbij zij hunne bezwaren doen kennen ten aanzien van bepalingen der wet van den 29. Mei 1841 (*Staatsblad* n°. 19), betrekkelijk de onteigening ten algemeenen nutte, en in welk adres verzocht wordt, dat er maatregelen tot opheffing dier bezwaren worden genomen. De commissie stelt voor, het adres ter griffie neder te leggen en het, bij afschrift, te verzenden aan Hunne Excell. de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie, als zijnde deze Ministers op het geschikte standpunt, om de gegrondheid der bezwaren te onderzoeken en, des noods dienaangaande inlichtingen aan de kamers te geven.

De heer *Schoonevelt* verklaart zich met het laatste gedeelte van het voorstel der commissie niet te kunnen vereenigen. Hij herinnert, dat de bezwaren, die door den Raad worden ingebragt, tot een gewigtig beginsel betrekking hebben, hetwelk vroeger, bij de behandeling der wet van 1841, tot belangrijke beschouwingen had aanleiding gegeven. Het is, zegt dat lid, mogelijk, dat er op dat, bij de wet aangenomene, beginsel teruggekomen moet worden. Maar hij acht het gevaarlijk, om, alvorens men het daaromtrent eens zij, het adres aan de ministers te verzenden. Eene verzending van een request aan eenen minister moet eerst dan plaats vinden, wanneer men het nopens het beginsel eens is. Hij acht de onderhavige zaak daarvoor niet vatbaar.

De heer *van Dam van Isselt* verschilt van gevoelen met den vorigen redenaar. Het is algemeen bekend, dat de uitvoering der werken van openbaar nut groote [illegible] van den kant der eigenaren van gronden, die met ongegronde en overdrevene klagten voor den dag kwamen. Het tegenwoordige adres verdient derhalve alleszins overweging. Door eene verzending van het adres wordt de wensch niet geuit, dat de kamer verlangt, dat er aan den inhoud van hetzelve worde voldaan. De inhoud van het stuk wordt daardoor ook in geenen deele goedgekeurd. Eene verzending duidt alleen aan, dat de kamer vermeent, dat het stuk de aandacht der Regering verdient, en dat het onderwerp van het adres van gewigt beschouwd wordt. Daar het onderhavige stuk belangrijke punten behelst, gelooft de heer *van Dam*, dat de kamer wel zal doen, het voorstel der commissie aan te nemen.

De voorzitter stelt voor, de beslissing van dit punt tot in eene volgende zitting uit te stellen.

De heer *van Dam* meent, dat daartoe thans geene redenen bestaan. Het voorstel tot renvooi is niet door eenig lid, maar wel door de commissie zelve gedaan. Het vraagpunt komt alzoo alleen hierop neder, of de kamer zich met het voorstel harer commissie al dan niet kan vereenigen?

De heer *van Rappard* ziet geene reden, de behandeling der zaak uit te stellen, daar de inhoud van het request aan ieder lid bekend is. Gedurende een aantal jaren heeft Nederland, ten aanzien der onteigening ten algemeenen nutte, onder eene Fransche wetgeving geleefd. Die wetgeving heeft echter tot zoo vele bezwaren aanleiding gegeven, dat men in 1841 overgegaan is, eene nieuwe, oorspronkelijke wetgeving op dat stuk vast te stellen. De redenaar vermeent, dat de wetgeving bij die wet wat al te schroomvallig geweest is in het belang van den eigendom der ingezetenen, en dat het daardoor zeer mogelijk gemaakt is, groote werken ten uitvoer

te leggen. De verzending van het request, waarin daarover geklaagd wordt, brengt niet mede, dat men hetzelve goedkeurt, maar de kamer beveelt het daarin vervatte onderwerp aan de aandacht der Regering aan. Het is op dien grond, dat bij het voorstel der commissie ondersteund.

Ter stemming overgegaan zijnde, werd het voorstel der commissie aangenomen met eene meerderheid van 36 tegen 3 stemmen. Tegen hebben gestemd de heeren *Hooft*, *Verwey Mejan* en *Schooneveld*.

III. Bij monde van den heer *Boreel van Hogelanden*, op een adres van *M. A. Catz*, te Amsterdam, die het leggen eener belasting op de schuldbrieven aanbeveelt. — Ter griffie.

Daarna wordt de vergadering gescheiden.

— Vrijdag zijn de afdeelingen vergaderd geweest over het ontwerp van wet tot tijdelijke voorziening in de behoeften der schatkist. Zaturdag is de centrale afdeeling reeds vergaderd geweest, om haar voorloopig verslag over dat ontwerp op te maken. Er zijn, naar men verneemt, onderscheidene bedenkingen tegen het ontwerp gemaakt, terwijl er ook vele inlichtingen nopens den vroegeren en lateren achterstand gevraagd zijn.

— Bij besluit van 8 Junij jl., n°. 36, heeft Zijne Majesteit tot ridder der militaire Willems-orde, 4de klasse, benoemd den ritmeester titulair *J. J. Nolten*, kommandant der lijfwacht dragonders van Zijne Hoogheid den Soesoehoenan van Soerakarta.

— Bij Koninklijk besluit van den 8sten Junij 1843, n°. 44, is tot lid der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Noord-Braband benoemd, *L. J. B. van Heyst*, med. chir. et art. obst. doct. te 's Hertogenbosch, in plaats van *J. W. Goijarts*, heel- en vroedmeester te 's Hertogenbosch, overleden.

Met belangstelling verneemt men, dat het Z. M. den Koning behaagd heeft, den graaf *van Nieuwerkerck*, vervaardiger van het aan Z. M. toebehoorende, en thans met Hoogstdeszelfs welwillende vergunning op de Tentoonstelling geplaatste standbeeld van *Prins Willem I* te paard, tijdens zijn jongste verblijf in deze residentie, op te dragen, voor Hoogstdenzelven genoemd standbeeld in het groot te beeldhouwen. Dit beeld, is men verzekert, bestemd, om in den tuin, achter het paleis des Konings opgerigt te worden, en heeft niets gemeens met het standbeeld van *Prins Willem I*, dat, uit de verzamelde bijdragen, door den heer *Royer* te Amsterdam vervaardigd wordt, en geenszins den Prins te paard, maar staande, zal voorstellen. Nog verneemt men, dat Z. M. de Koning den genoemden graaf *van Niewerkerck*, die tot een oud, aanzienlijk Nederlandsch geslacht behoort, benoemd heeft tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Naauwelijks was de groote, zoo veel gerucht makende, komeet uit het gezigt verdwenen, of de heer *Mauvais*, een der sterrekundigen van de sterrewacht te Parys, ontdekte op den 3den Mei eene nieuwe komeet, zijnde de derde, welke zich in zes maanden tijds in Europa vertoont. Sedert is dezelve ook te Londen en te Berlyn waargenomen. Zij is bijzonder merkwaardig door haren grooten afstand van de zon, welke, men berekent, dat meer dan 33 millioen mijlen bedraagt.

— In de *Amsterdamsche Courant* leest met het volgende:

» Aan dezelfde hand, die ons niet zelden natuurkundige berigten mededeelt, hebben wij ook thans weder het volgend uittreksel te danken, uit eenen brief, gedagteekend:

» KOPPENHAGE, 26 *Mei*.

» Het Zodiakaal licht heeft zich in dit voorjaar meermalen vertoond, maar vooral, zeer uitnemend, sterk en zeer hoog, op den 25sten Maart (*).

» Een ander niet minder schoon verschijnsel, hebben wij hier, op den 20sten April, des avonds 9u. 57' waargenomen, het was gedurende een helderen sterren-hemel, slechts hier en daar door dunne streepen van fijne drijvende wolkjes bedekt, dat zich uit een hoog N. O. drijvend zwart wolkje, plotseling een Meteoor van zonderlingen vorm vertoonde. Men zag een helder licht even als een vuurpijl, waardoor alle voorwerpen blaauwachtig wit verlicht werden, en nadat het schitterende verschijnsel voorbij was, vertoonden zich nog heldere lichtpunten en streepen.

» Te Kierstemünde in Fionen zag men hetzelfde in het Oosten als een vuurbol die barstte, waardoor ook alles verlicht werd; na de barsting zag men nog 5 à 6 minuten een lichtstreep als een hoefijzer gebogen.

» Te Thisted in Jutland zag men mede op denzelfden tijd een grooten vuurbol, welke zich van het N. O. naar het Z. W. bewoog en eindelijk barstte in eene menigte van vonken nedervielen, ook daar was alles helder verlicht.

» Te Stokholm en Ringskiobing heeft men dit zelfde waargenomen."

— In den avond van den 18den April, dus laat de berigtgever op bovenstaande mededeeling volgen, hebben vele personen, welke zich in de nabijheid dezer Stad (Amsterdam) in de opene lucht, bevonden, mede een buitengewoon grooten en snel voortbewegende vuurbol waargenomen, doch dien men niet heeft zien barsten, dat vermoedelijk onder onzen gezigteinder geschied is. Op dien dag ondervond de magneet-naald op verschillende plaatsen belangrijke schokkende schommelingen.

— Uit Aken heeft men een verslag ontvangen nopens het Nederrijnsche Muzijkfeest. De *Liedertafel* van Aken opende het feest den 4den Junij ten 11½ uur, met zang harer liederen op den Lüsberg, alwaar een aantal krachtige mannenstemmen de compositien van *Kalliwoda*, *Mendelssohn-Bartholdy*, *Reissiger*, enz., onder leiding van den heer *Wageman*, tot elks genoegen, met de meeste zuiverheid uitvoerden. Des avonds, 6½ ure, werden in de zaal van den Schouwburg de *Magnificat* van *Durante*, de symphonie G Mol van *Mozart* en de *Samson* van *Händel* op eene meesterlijke wijze uitgevoerd. Het orchest bevatte 131 medewerkenden: 50 violen, 14 alten, 18 violoncellen, 14 contrebassen, 4 fluiten, 4 hoboen, 4 klarinetten, 4 fagotten, 8 hoorns, 1 tuba, 4 trompetten, 5 trombones, 2 pauken; en 458 personen, 101 sopranen, 92 alten, 119 tenoren, 146 bassen, maakten het duchtige koor uit, onder aanvoering van den heer *Turaniji*, terwijl de hofkapelmeester *C. G. Reissiger*, uit Dresden, als muzijkdirecteur aan de spitse van dit krachtvolle orchest was geplaatst. De sopraansolo's werden vervuld door mejufvr. *Betty Fischer*, uit Darmstad, de altsolo's door mevrouw *Müller*, hof-operazangeres van Brunswijk, en mejufvr. *Schloss*, uit Keulen, de tenorsolo's door den heer *Tichaschek*, hof opera- en kamerzanger uit Dresden, die voor de bas door den heer *Pischek*, opera zanger bij het theater te Frankfort. De stukken werden voortreffelijk uitgevoerd en algemeen toegejuicht. Uitvoeriger verslag van dit feest zal men in het *Muzikaal Tijdschrift* kunnen lezen.

— In de gemeente Oud-Vroenhoven in het Luxemburgsche is een kind geboren, hebbende vier beenen. Onmiddellijk na de geboorte is hetzelve overleden.

(*) Ditzelfde is ook dien avond bij de observatie op *Felix Meritis* waargenomen.

Terwijl de opmerkzaamheid van Europa in dezen tijd op Servië gevestigd is, kan het niet onbelangrijk gerekend worden, wat prof. *Blanqui* onlangs aan de koninklijke akademie, als vrucht zijner reis in Turkije, heeft medegedeeld. In minder dan 30 jaren is in de inrigting van het Turksche Rijk eene radicale hervorming gekomen. Te voren bestond er in Turkije eene verbazende klove tusschen Ottomannen en Christenen; de Turksche justitie nam eene ergerlijke partijdigheid tegen de laatsten in acht, terwijl de eerste ongestraft bleven. Een verdrag heeft aan deze handelwijze een einde gemaakt. De Serviers genieten thans dezelfde waarborgen als de onderdanen van Rusland en Oostenrijk. De godsdienstvrijheid heerscht volkomen in hun land; zij hebben een geheel christelijk centraal- en gemeentebestuur, een geheel gedisciplineerd klein leger, talrijke landmilitie, beginnende scholen, en zelfs de straf-inrigtingen, met den evenwel niet zeer menschlievenden maatregel der eenzame opsluiting. Briefposten, drukkerijen en dagbladen zijn plotseling, welligt al te snel voor de ongeschikte handen, welke deze vreesselijke hefboomen in beweging brengen moeten, ontstaan. Tevens opende Vorst *Milosch*, die het eerste offer van dezelve geworden is, bruikbare wegen door bosschen, legde quarantaine-inrigtingen op de grenzen aan, over de rivieren bruggen of veeren, in de steden krankenhuizen, en vele andere nuttige inrigtingen. Niets is belangrijker, dan de voortgaande beweging van dezen kleinen staat, onder den invloed der vrijheden, welke uit de verovering zijner onafhankelijkheid ontstaan zijn. Ofschoon het Servische volk nog de merkteekenen van het Turksche juk draagt, zoo heeft het toch reeds zijne bijzondere physionomie en eene levenskracht, die niet alleen voor tegenstand, maar zelfs reeds voor aanval vatbaar is. Nergens heb ik eene zoo levendige nationale gevoeligheid, nooit grooter strengheid in de toepassing der gezondheidsmaatregelen ten aanzien van reizigers gezien. Zij zouden gaarne de hindernissen, bij beschaafde volken in gebruik, overdrijven, om maar regt beschaafd te schijnen. Maar in deze overbaaste proeven ligt zulk een opregte wil, zulk eene loffelijke neiging ten grondslag, en toont zich de kiem van zoo vele ware verbeteringen, dat men Servië reeds veeleer als een christelijken staat, dan als een gedeelte van Turkije, kan aanzien. Men zoude gelooven, dat het proeven met zich zelve neemt tot onderwijs der overige christelijke volken van het Oosten. Het land heeft hierdoor ook reeds aan rijkdom gewonnen. Ontelbare kudden en ossen, schapen en bijzonder varkens, verbreiden welvaart en somtijds rijkdom onder de inwoners. Er is geen land te vinden, door de natuur meer gezegend, geen dat aangenamer is door de afwisseling van bosschen en akkers, geen beter bewaterd en in alle opzigten voorzien met alles. Men mag den invloed niet overzien, dien het vrouwelijk geslacht bij de omwenteling van het land gehad heeft, bijzonder Vorstin *Liubitza*, gemalin van Vorst *Milosch*. Men moet de brutaliteit der Turken tegen de christelijke vrouwen gezien hebben, om den onverzoenlijken haat der Servische dames tegen de Muzelmannen te begrijpen. Ook hebben zich, gedurende den onafhankelijkheidskrijg onder *Czerni George* en onder *Milosch*, de Servische vrouwen door hare dapperheid onderscheiden. Vorstin *Liubitza* streed te paard, en in kritische tijdpunten heeft zij dikwijls den gezonken moed harer landgenooten weder opgerigt. Men stelle zich een vijftigjarige dame voor, met een krijgshaftig voorkomen, vliegende grijze hairen, een hoog en met rimpels voorzien voorhoofd. Toen zij mij in haar houten paleis ontving, maakte zij allerlei vragen onder de bevreemdendste verhalen en legde eene levendige bezorgdheid aan den dag voor het lot der vrouwen, die gedoemd waren, onder de wetten der Muzelmannen te leven.

Opmerkingen over de engelsche spoorwegen.

Zekere heer *Wishaw* heeft onlangs een werk uitgegeven, onder den titel: *Examples of railway making*, waarin hij inzonderheid over de kostbaarheid der engelsche spoorwegen uitweidt. De Amerikanen zijn meesters in den goedkoopen bouw dier wegen, zonder daarom de soliditeit uit het oog te verliezen, maar zij versmaden alle uiterlijke pracht, openlijk er voor uit komende dat zij daartoe niet rijk genoeg zijn. Zij bouwen eene eenvoudige houten brug over eene rivier of diepte, terwijl de Engelschen vermeenen dat daartoe noodzakelijkerwijs eene prachtige steenen brug of gewelf noodig is die eeuwen verduurt. Het gevolg is dat de engelsche spoorwegen over 't geheel slechte rente geven, gelijk ieder zich overtuigen kan die de prijs der aandeelen in de bladen ziet ...

tegenwoordigen staat van het kapitaal, het nominaal bedrag der aandeelen, en de werkelijke ontvangsten neven elkander ziet aangeteekend. Eenige staan bijzonder goed, zoo als bijv. grand junction, de London en Birmingham-spoorweg, enz., welke thans het dubbele van de oorspronkelijke aandeelen waard zijn. Daarentegen zijn andere tot op een derde, ja tot een vierde van de oorspronkelijke waarde gedaald, naar men kan nagaan om geene andere redenen, dan omdat de kostbare aanleg, die op wegen, gelijk die tusschen Londen en Birmingham, door de kosten goedgemaakt worden, op nevenwegen is toegepast. Engeland heeft thans 58 groote en kleine spoorwegen van 2 tot 117 engelsche mijlen lengte, te zamen omtrent 1500 mijlen uitmakende. Deze hebben meer dan 40 millioenen p. sterling (480 millioenen gulden) gekost, en alzoo komt elke mijl gemiddeld op omtrent 27000 p. sterl. (324,000 gulden). Sommige daarvan hebben geen 2500 p. sterl., maar andere wel 70,000 p. sterl. gekost; in alle geval is het gemiddeld bedrag zeer aanzienlijk.

De heer *Wishaw* vergelijkt de aanlegkosten in Belgie en in Amerika. Belgie heeft 350 engelsche mijlen spoorweg voor eene som van 5 millioenen p. sterl. (60 millioenen gulden aangelegd) derhalve komt iedere mijl op niet meer dan 14000 p. sterl. (168000 gulden) of iets meer dan de helft van den gemiddelden prijs in Engeland, waarbij men nog rekenen moet, dat het ijzer en de machinerie in Engeland goedkooper is dan in Belgie. Laatstgenoemd land trekt zoo als bekend is van zijne spoorwegen eene rente van 4 tot 5 pCt. Nog goedkooper hebben de Amerikanen spoorwegen aangelegd (en dan nog wel grootendeels met Engelsch geld), namelijk 6000 mijlen spoorwegen, met eene uitgave van 27 millioen p. sterl. (324 millioenen gulden), dus omtrent 4500 p. sterl. (54000 gulden) voor iedere engelsche mijl. Gewis is de grond in Amerika oneindig veel goedkooper dan in Engeland, maar men zal in Engeland den aankoop van gronden op handwelijks meer dan 10 of 15 pCt van de gezamenlijke uitgave kunnen stellen. Daarentegen wordt dit nadeel voor Engeland aan den anderen kant weder door de talrijke bevolking goedgemaakt. Amerika is een zeer schaars bevolkt land, de afstanden zijn verbazend en desniettemin hebben de gezamenlijke spoorwegen, goede, slechte, middelbare door elkander, in 1839 5½ % intrest opgeleverd. Hierbij doet de schrijver nog eene bijzondere omstandigheid in 't oog vallen, namelijk: de goede maatregelen der Amerikanen met betrekking tot de keus der lijnen; niet slechts strekt de aanleg in 't groot daarheen, om de gezamenlijke staten zooveel mogelijk door eene zamenhangende lijn te verbinden, maar ieder staat van de unie heeft slechts eene hoofdlijn gebouwd, en zorg gedragen dat een zoo groot mogelijk gedeelte des lands door zij- en nevenlijnen met de hoofdlijn in gemeenschap wierd gebragt. Ook dit heeft men in Engeland verzuimd; er bestaan eene menigte afzonderlijke lijnen, die echter geenszins behoorlijk met elkander verbonden zijn, zoodat niet slechts een groot gedeelte des lands van de zoo noodzakelijk geworden weldaad der spoorweggemeenschap verstoken is, maar zulks de renteopbrengst der bijzondere lijnen wezenlijk benadeelt. Wij kunnen hier in de bijzonderheden en technische ontwikkelingen niet treden, verwijzende daartoe naar den inhoud van bovengemeld in vele opzigten belangrijk werk.

Oudheden bij Nanking.

"Een engelsch majoor, met name *Pears*, deelt in eenen brief (welken in den *Oxford Herald* en daaruit in de *Litarary Gazette* overgenomen is) de volgende bijzonderheden mede over Chinesche oudheden die hij op een togt naar den beroemden porseleinen toren aanschouwde.

"De porseleinen toren ligt in eene voorstad ten zuiden van Nanking, buiten den ouden stadsmuur. Daar wij in de stad niet mogten komen, moesten wij een omweg om dezelve maken van omtrent 11 engelsche mijlen. Wij sliepen halverweg in een tempel van *Confucius* op een goed half uur van de stadsmuren, in eene groote opene vlakte, die vroeger eene begrafenisplaats schijnt geweest te zijn. De tempel had geene afgoden, maar in het midden van eene geslotene kamer twee beschrevene tafels. Een nog merkwaardiger gebouw ligt aan den voet der hoogte en is met den tempel door evenwijdige muren verbonden. Het gelijkt op een egyptisch gebouw en schijnt op het oog eene soliede massa van muurwerk of aarde, 100 voeten breed, 50 of 60 voeten hoog en 100 voeten diep. Een oude gewelfde gang voert door het gebouw en een kleinen conischen heuvel op, die door een hoogen steenen muur met borstweringen ingesloten is. Waarschijnlijk is dit de oude begraafplaats der chinesche koningen geweest. Omtrent een half uur van de eerste tempelpoort, op de bovenvermelde hoogte, zijn twee eenvoudige vierkante gebouwen, met eene hooge overwelfde deur in iederen muur. In het midden staat eene verbazende, achtkantige tafel van zwart marmer, waarop een reusachtige van denzelfden steen gehouwen schildpad rust. Van dit punt naar den tempel en rondom een zacht stijgenden heuvel, staat eene regelmatige reeks van kolossale beelden slechts weinige schreden van elkander geplaatst. Zij zijn alle van marmer, als kunststukken van weinig waarde, maar vermoedelijk van hoogen ouderdom. Ieder beeld is viermalen herhaald, tweemalen staande en tweemalen knielende; bijv.: een paar olifanten knielend waarop een paar staande volgen, even zoo volgen kameelen, paarden, schapen, enz.; vervolgens komen verscheidene menschenparen, eenige krijgslieden, alle kolossale gedaanten met op de borst gevouwen handen. De plaats waar die beelden staan schijnt verwaarloosd te worden en was met onkruid begroeid, maar voor 't overige alles in temelijk goeden toestand gebleven. De porseleinen toren staat twee à drie uren van deze plaats, neven een grooten buddhistischen tempel, is 240 voeten hoog, achthoekig, en heeft het voorkomen van een welgeëvenredigden obelisk.

BEKENDMAKING.

Het HEEMRAADSCHAP van den *Rozendaalschen* en *Steenbergschen Vliet*, maakt den belanghebbenden bekend, dat op heden den 8. Junij 1843, tegen den 31. December 1843 betaalbaar zijn gesteld de navolgende pretentien, ten laste van den *Rozendaalschen* en *Steenbergschen Vliet*, te weten: N°. 125. 76. 141. 150. 267. 219. 40. 7. 12. 137. 148. 94 en 243.

STEENBERGEN, den 8. Junij 1843.

Het Heemraadschap voornoemd,
C. WIJNMALEN, Vl.
Ter ordonnantie van hetzelve,
De Secretaris,
G. S. WIJNMALEN.

*** En Vente chez BROESE & COMP., à *Breda*:

TRÉSOR
HISTORIQUE ET LITTÉRAIRE.

OUVRAGES COMPOSANT LA DOUZIÈME SÉRIE:

1°. LES FIANCÉS; histoire milanaise du XVIIe siècle, par Alex. Manzoni, traduite de l'italien par Rey Dussueil, 2 beaux volumes in-8°. — Prix: fl. 1-70.

Tableau de la domination espagnole, de la famine qui désola le Milanais au XVIIe siècle, et de la peste qui succéda à la famine.

2° RÉVOLUTION FRANÇAISE. HISTOIRE DE DIX ANS (1830-1840), par Louis Blanc; tomes 1, 2, 3, 4. — Prix: fl. 3-40.

3° CORRESPONDANCE DE M. VICTOR JACQUEMONT, avec sa famille et plusieurs de ses amis, pendant son voyage dans l'Inde (1828-1832). Deux beaux volumes in-8°. — Prix: fl. 1-70.

Nouvelle édition, augmentée de lettres inédites, et accompagnée d'une belle carte.

4° HISTOIRE DE LA RESTAURATION, et des causes qui ont amené la chute de la branche ainée des Bourbons (1813-1830), par M. Capefigue; 2e édition, 8 volumes in-8°, ornés de 8 gravures. Prix: fl. 6-80.

5°. L'IRLANDE SOCIALE, POLITIQUE ET RÉLIGIEUSE, par M. Gustave de Beaumont; 2 beaux vol. in-8. — Prix: fl. 1-70.

En vente chez les mêmes:

SÉRIES PUBLIÉES:

5e Série.

1° *Guizot.* — Histoire générale de la civilisation en Europa, 1 vol.
2° *Daru.* — Histoire de la république de Venise, 12 vol. ornés de 10 gravures.
3° *Hallam.* — L'Europe au moyen age, 5 vol. ornés de 5 gravures.

6e Série. — 16 vol. in-8°

1° *Guizot.* — Histoire de la révolution d'Angleterre. 2 vol. avec 2 gravures.
2° *Marmier.* — Lettres sur le Nord et sur l'Islande, 2 vol.
3° *Capefigue.* — Histoire de Philippe-Auguste, roi de France, 4 volumes, ornés de 4 portraits.
4° *De Salvandy.* — Histoire de Pologne avant et sous le roi Jean Sobieski, 2 vol., avec 2 portraits.
5° *Chaumeil de Stella* et *Aug. de Santeul.* — Essai sur l'histoire de Portugal (1080-1834), 2 vol., ornés de 2 portraits.
6° *Miège.* — Histoire de Malte, 4 vol., avec carte et plan.

7e Serie. — 18 vol in-8°

1° *Michaud* et *Poujoulat.* — Correspondance d'Orient (1830-1831), 8 vol., accompagné d'une belle carte des itinéraires.
2° *Capefigue.* — Les Cent-Jours, 2 vol. ornés de 2 gravures.
3° *Kohlrausch.* — Histoire d'Allemagne, depuis les temps les plus reculés jusqu'à l'année 1831; traduite de l'allemand sur la onzième édition, par A. Guinefolle; 4 vol., embellis de 4 gravures.
4° *Simonde de Sismondi.* — Histoire de la Chute de l'Empire romain et du déclin de la civilisation, *de l'an* 250 *à l'an* 1000; 2 vol., ornés de 2 portraits.
5° *Chateaubriand.* — Les Martyrs, 2 vol.

8e Série. — 18 vol. in 8°.

1° *Capefigue.* — Charlemagne, 2 gros vol., ornés d'un portrait.
2° *Am. Thierry.* — Histoire des Gaulois, depuis les temps les plus reculés jusqu'à l'entière soumission de la Gaule à la domination romaine, 4 vol.
3° *Sainte-Aulaire* (comte de). — Histoire de la Fronde, 2 vol., ornés de 2 portraits.
4° *Capefigue.* — Louis XIV, 6 vol., accompagnés de 6 portraits.
5° *Simonde de Sismondi.* — Julia Severa, ou l'an quatre cent quatre-vingt douze 1 vol.
6° *Beaumont-Vassy* (vicomte de). — Les Suédois, depuis Charles XII jusqu'en 1841, 2 vol. ornés de 2 gravures.
7° *Faider.* — Études sur les Constitutions nationales (Pays-Bas autrichiens et pays de Liége), 1 vol.

9e Série. — 18 vol. in-8°.

1° *De Marliani.* — Histoire politique de l'Espagne moderne, 2 vol.
2° *Robertson.* Histoire de Charles-Quint, 4 vol., embellis du portrait de l'empereur.
4° *Capefigue.* — L'europe pendant le consulat et l'empire de Napoléon, 12 vol., accompagnés de 12 superbes gravures.

10e Série. — 16 vol. in-8°.

1° *Bazin.* — Histoire de France sous Louis XIII, 4 volumes.
2° *Mazure.* — Histoire de la révolution de 1688 en Angleterre, 4 vol.
3° *Capefigue.* — Histoire de France au moyen age, depuis Philippe-Auguste jusqu'à la fin du règne de Louis XI, 4 volumes.
4° *Monteil.* — Histoire des Français des divers états (XIVe siècle), 2 volumes.
— (XVe siècle), 2 volumes.

11e Série. — 16 vol. in-8°.

1° *Souvestre* (Emile). Mémoires d'un Sans-Culotte bas breton, 1 vol.
2° *De Partouneaux* (T.). Histoire de la conquête de la Lombardie par Charlemagne, et des causes qui ont transformé dans la haute Italie la domination française en domination germanique, 2 vol.
3° *Chopin.* — Révolutions des peuples du Nord, 4 vol, ornés de quatre gravures.
4° *Émile Vincens.* — Histoire de la république de Gênes, 4 vol., ornés de quatre portraits.
5° *Simonde de Sismondi.* — Études sur les Constitutions des peuples libres, 1 vol.
6° *Monteil.* — Histoire des Français des divers états (XVIe siècle), 2 volumes.
— (XVIIe siècle), 2 volumes.

OUVRAGES

QUE NOUS DONNERONS DANS LES SÉRIES SUIVANTES, AUSSITOT QU'ILS SERONT COMPLÈTEMENT TERMINÉS:

Thierry (Augustin). — Récits des temps mérovingiens, précédés de considérations sur l'histoire de France.
Thierry (Amédée). — Histoire de la Gaule sous la domination romaine.
Mignet. — Eloges et notices historiques (Cet ouvrage ne doit paraître à Paris qu'au mois de juin prochain).
Sismondi. — Histoire des Français.
Merle d'Aubigné. — Histoire de la réformation du XVIe siècle.
Groovestins (Baron de). Guillaume III et son époque (1650-1702).